

Лось (скорочено)

Євген Гуцало

Лось прокинувся и прислухався до звуків, що долинали з річки, с був великий звір із широкими грудьми, а його роги нагадували осінній низькорослий кущ, з якого обнесло листя.

Старий самець звик до заповідника, до людей, але незрозуміле тріщання будило в ньому давній страх, знайомий ще з життя в тайзі. Лось проминув ялиник, байрак і попрямував до улюбленої галявини, там він зустрів схід сонця і став спускатися до річки, щоб напиться води. Лід під важким звіром тріщав і поторохкував. Лось потягся до ополонки, крига під ним проламалася, і він опинився у воді. Чим більше намагався вискочити, тим глибше занурювався в льодяну кашу. Лось ревнув, кличучи на допомогу, і очі в нього налилися кров'янистим Смутком. Він відчував, що так йому не вирватися. Подібне відчуття вже було, коли за ним у тайзі гналася зграя вовків. Тоді його врятували мисливці, які відігнали хижаків.

Річкова течія була на вигляд не така страшна, але невпинно тягла під лід. Лось не припиняв спроб урятуватися, робив лише невеликі передишки.

Два хлопчики, схожі один на одного, як два гриби-підберезники, вийшли з лісу на берег. Молодший побачив, як щось купається ополонці. Він подумав, що то собака. Старший придивився й зрозумів, що то лось провалився у воду. Хлопець узяв сокиру й почав прорубувати до берега хід, щоб звір міг впливти й вийти на мілке. Лось спочатку кидався, а потім зрозумів і став чекати.

Брати не думали про небезпеку, яка підстерігала їх самих на зрадливій весняній кризі. Лось відчув під собою мілке, вискочив на лід, втрусився, подивився на дітей і легенько почвалав до лісу. Дітям навіть не вірилося, що вони змогли врятувати такого великого звіра. Раптом пролунав постріл — і лось упав. Брати не побачили мисливця й що духу помчали до звіра. Їм здавалося, що лось ось-ось підведеться й піде, але той не ворухився.

До дітей підійшов їхній рідний дядько Шпичак з рушницею. Він був і радий, і насторожений. Молодший брат сказав, що цей лось із заповідника, вони його врятували. Дядько розсердився й зауважив, що звір все одно б утопився. Як будуть розумні й мовчатимуть, то дістануть і м'яса, і роги. Хлопці не відповіли й поїхали в напрямі до заповідника.

Тепер Шпичакові й самому хотілося, щоб лось устав. Як тепер за мести сліди? Адже хлопці обов'язково заявлять охороні заповідника!

Але лось навіть не ворухнувся. І розлогий кущик його ріг уже ніколи не зазеленіє, не оживе.

Критика, коментарі до твору, пояснення (стисло):

Оповідання Є. Гуцала "Лось" про те, як лось, вирвавшись із однієї біди, потрапив у

іншу. Хлопчики, ризикуючи життям, урятували великого звіра з крижаної води, а їхній рідний дядько, мріючи пожитися, застрелив лося — рідкісного звіра із заповідника. Роблячи вибір між правдою і родинними почуттями, діти вибирають чесність та справедливість, гуманне ставлення до природи.